

การศึกษาทดลองคุณสมบัติพื้นผิวจากส่วนประกอบของพืช ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เพื่อการสร้างสรรค์งานภาพพิมพ์

A Study and Experiment of Plant in Maung District, Songkhla Province for Printmaking creation.

จิตตวดี วรศรี¹

Jittawadee Worasri¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ความรู้เรื่องพื้นผิวที่เกิดจากส่วนประกอบของพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยการวิจัยเชิงพรรณนา ศึกษาโดยการลงพื้นที่สำรวจและสุ่มเลือกตัวอย่างของพืช 40 ชนิด ศึกษาทดลองด้วยกระบวนการพิมพ์ประทับ เพื่อจำแนกประเภท จัดหมวดหมู่ของพื้นผิวเพื่อเป็นฐานข้อมูล และนำผลพื้นผิวที่ได้มาสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์

ผลงานภาพพิมพ์สร้างจากแม่พิมพ์ที่ได้จากส่วนประกอบของพืช ประเภทใบ เปลือกลำต้น และฝักเมล็ด โดยนำผลของพื้นผิวที่ได้จากขั้นตอนการทดลองพิมพ์ ทำการทดลองสร้างผลงานด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ และภาพพิมพ์วัสดุปะติด เมื่อวิเคราะห์ผลการสร้างสรรค์ ส่วนประกอบของพืชในท้องถิ่นนำมาสร้างผลงานภาพพิมพ์ได้ผลดี เห็นผลของการเลือกใช้พื้นผิวควบคู่กับทัศนธาตุทางศิลปะ และต้องคำนึงถึงหลักองค์ประกอบทางศิลปะและเอกภาพ การวิจัยนี้สามารถสร้างความอิสระ หลุดพ้นจากกรอบการสร้างสรรคภาพพิมพ์ลักษณะเดิม การนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมช่วยสร้างคุณค่าให้กับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น และสร้างความตระหนักในคุณค่าของธรรมชาติด้วย

คำสำคัญ : พื้นผิว , ทัศนธาตุทางศิลปะ , ภาพพิมพ์วัสดุปะติด , องค์ความรู้

¹ อาจารย์ประจำ, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 08-7395-4774, Email: jittawadee_w@hotmail.com

¹ Lecturer, Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University, 08-7395-4774, Email : jittawadee_w@hotmail.com

Abstract

The objective of this research was to study the textures of local plants in Muang District, Songkhla Province by using descriptive method. The sample consist of 40 kinds of plants which were chosen by random. The tools used in the study were printed works processes used to classify local plants textures and usage of a the local plants textures database for creating printed works.

The printed works used the plates that made from the parts of plants, leaves, bark and seed pods, created printed works by relief printing and collagraph techniques. The printed work analysis showed the parts of local plants could be used as a plate, the result of using the textures together with visual elements of arts and the awareness on art elements and unity. It is also found the freedom from old methods for creating printed works, increased the values of local natural resources and created awareness on value of nature.

Keywords : Texture , Element of Art , Collagraph ,Knowledge, Printing Making

บทนำ

ธรรมชาติ คือ แหล่งทรัพยากรที่ยิ่งใหญ่ที่สุดเป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งต่างๆ ทั้งมวล รวมถึงการสร้างสรรคผลงานด้านศิลปกรรม กระบวนการสร้างสรรค์ นอกเหนือจากแรงบันดาลใจแล้ว การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะยังต้องอาศัยกระบวนการค้นคว้าองค์ความรู้ เรียนรู้เรื่องของเทคนิค กระบวนการทำงานโดยมีสิ่งที่เป็นพื้นฐานอันจะประกอบกันนั้นคือทัศนธาตุเบื้องต้นทางศิลปะ (Element of Art)

พื้นผิว (Texture) เป็นทัศนธาตุทางศิลปะประเภทหนึ่ง ที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิยมนำมาใช้ เนื่องจากพื้นผิวส่งผลต่อความรู้สึกได้หลากหลาย และมีอิทธิพลอย่างมากในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมโดยเฉพาะผลงานภาพพิมพ์ พื้นผิวจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสร้างผลงานเป็นอย่างมาก

ศิลปะภาพพิมพ์ (Printmaking) เป็นศิลปะบริสุทธิ์ (Fine Arts) แขนงหนึ่งที่อยู่อาศัยกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ลักษณะคล้ายคลึงกับจิตรกรรมและภาพถ่าย คือผลงานมีเพียง 2 มิติ ส่วนมิติที่

3 คือ ความลึกที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ทัศนธาตุทางศิลปะ ได้แก่ เส้น สี น้ำหนักและพื้นผิว แต่การสร้างผลงานภาพพิมพ์ศิลปะจำเป็นต้องสร้างแม่พิมพ์ขึ้นมาเป็นสื่อก่อน แล้วจึงผ่านกระบวนการพิมพ์ การผลิตซ้ำ ซึ่งแตกต่างจากงานจิตรกรรม ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ จำนวนปริมาณตามต้องการได้ ซึ่งในขั้นตอนของกระบวนการทำนั้น จะต้องมีการวางแผนตามลำดับขั้นตอน และหาเทคนิควิธีการมารองรับการสร้างผลงานภาพพิมพ์ ซึ่งจะมีความพิเศษในลักษณะของการเลือกใช้แม่พิมพ์ได้หลากหลาย แต่อุปกรณ์ส่วนใหญ่ในการทำแม่พิมพ์จะเป็นวัสดุสังเคราะห์ที่มีราคาแพง โดยเฉพาะเทคนิคขั้นสูงอย่างภาพพิมพ์ร่องลึก (Intaglio) เมื่อมองถึงบริบทของการสร้างสรรค์ผลงาน และจากภาวะของเศรษฐกิจแล้วนั้น การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์จึงถูกจำกัดด้วยสภาพแวดล้อม และการหาซื้อวัสดุอุปกรณ์ เช่น แผ่นทองแดง หรือสังกะสี เป็นอุปกรณ์ที่หาได้ยากและมีราคาแพง

จากเหตุผลข้างต้น เพื่อให้ผลงานภาพพิมพ์ยังมีการผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้ จึงมองเห็นปัญหาทางข้อจำกัดเหล่านี้ และเกิดความคิดใน

การปรับเปลี่ยนมุมมองในการสร้างสรรค์ผลงาน ภาพพิมพ์ด้วยกระบวนการใหม่ๆ ซึ่งพบว่าสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดสงขลา มีจุดเด่นทางด้านความหลากหลายของวัสดุที่มีในธรรมชาติ เนื่องจากวัสดุเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน วัสดุธรรมชาติจึงเป็นวัสดุที่น่าสนใจในการนำมาสร้างงานวิจัยครั้งนี้ สามารถนำมาเป็นวัสดุในการสร้างเทคนิค สร้างความหลากหลายด้านพื้นผิว โดยทำการจำแนกประเภทของพื้นผิวที่ได้จากวัสดุธรรมชาติ เช่น เปลือกไม้ กิ่งไม้ ใบ ดอก ผล สิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งใกล้ตัวสามารถค้นคว้าได้จากสภาพธรรมชาติใกล้ตัวในท้องถิ่น ซึ่งเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ให้แก่การสร้างสรรค์ผลงานทั้งภาพพิมพ์ผลงานศิลปะกรรมและยังสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพื้นผิวที่ได้จากส่วนประกอบของพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
2. เพื่อจำแนกประเภทหมวดหมู่พื้นผิวความหลากหลายที่ได้จากส่วนประกอบของพืชในกระบวนการค้นคว้าทดลอง
3. เพื่อสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์โดยใช้พื้นผิวจากส่วนประกอบของพืชที่หาได้ในท้องถิ่น อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ส่วนประกอบของพืชจำนวน 40 ชนิด จากการลงสำรวจพื้นที่ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือการทดลองทางกระบวนการทางภาพพิมพ์ และอุปกรณ์ทางการสร้างงานภาพพิมพ์ เพื่อให้ได้ผลของพื้นผิวและชั้น

งานที่ผ่านการศึกษารวบรวม โดยแบ่งการวิจัยด้วยขั้นตอนการทดลองทางภาพพิมพ์ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การทดลองพิมพ์ส่วนประกอบของพืชทั้งหมดด้วยการพิมพ์ประทับ มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเทคนิคภาพพิมพ์ประทับให้ได้ผลพื้นผิวเบื้องต้น นำผลพื้นผิวมาจำแนก จัดกลุ่ม เป็นฐานข้อมูลของพื้นผิว เพื่อใช้ในการเลือกนำมาสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์

ส่วนที่ 2 การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์จากส่วนประกอบของพืชด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ เกิดเป็นชิ้นงานและทำการวิเคราะห์ผลงาน

ส่วนที่ 3 การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์จากส่วนประกอบของพืชด้วยเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด เกิดเป็นชิ้นงานและทำการวิเคราะห์ผลงาน

นำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

แบ่งผลการวิจัย เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลวิจัยจากการพิมพ์ส่วนประกอบของพืชด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ

การทดลองพิมพ์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ เพื่อค้นหาลักษณะพื้นผิวจากส่วนประกอบของพืชจากการลงพื้นที่สำรวจ ผลจากการทดลองพิมพ์ส่วนประกอบของพืชด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ จากพืชจำนวน 40 ชนิด ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มผลของพื้นผิวที่ได้จากเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ จำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ส่วนประกอบของพืชประเภทใบ 2) ส่วนประกอบของพืชประเภทเส้นใยและเปลือกลำต้น และ 3) ส่วนประกอบของพืชประเภทฝักเมล็ด จากการทดลองพิมพ์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ หากคุณสมบัติเบื้องต้นของพื้นผิว จัดกลุ่มพื้นผิวเพื่อให้ง่ายแก่การนำไปใช้สร้างสรรค์ผลงาน

การทดลองพิมพ์และจัดกลุ่มเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการใช้สร้างสรรค์ผลงานภาพ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ชนิดพืช	ลักษณะพื้นผิวส่วนประกอบของพืช									ความคมชัดของพื้นผิวจากการพิมพ์ประทับ		
		เงา						หยาบ/ละเอียด		ไม่เรียบ	ชัด	ละเอียด	ดู
		1	2	3	4	5	6	7	8				
21	ลองกอง			✓								✓	
22	เงาะ			✓								✓	
23	ชะพลู				✓								✓
24	โพธิ์				✓								✓
25	ชบา					✓							✓
26	มันสำปะหลัง					✓							✓
27	โพธิ์ทะเล				✓								✓
28	โกกง			✓							✓		
29	สารภีทะเล		✓								✓		
30	สนทะเล						✓						✓
31	ผักบึงทะเล				✓								✓
32	รูปฤๅษี						✓						✓
33	ลำแพน						✓				✓		
34	โคลงเคลงขน		✓								✓		
35	เฟิร์น						✓					✓	
36	ลำหึ่ง		✓										✓
37	ตาลโตนด							✓					✓
38	มะพร้าว							✓					✓
39	เสม็ดแดง								✓				✓
40	กระถิน									✓			✓

หมายเหตุ : ลักษณะพื้นผิวส่วนประกอบของพืช

1. ลักษณะใบเรียวยาว เส้นใบขนาน
2. ลักษณะใบเรียวยาว เส้นใบแตกแขนงขนานกัน
3. ลักษณะใบโค้งมน เส้นใบแตกแขนง
4. ลักษณะใบกลม เส้นใบแตกแขนงละเอียด
5. ลักษณะใบแฉก เส้นใบแตกแขนง
6. ลักษณะใบไม่เกิดลวดลายพื้นผิว เกิดเฉพาะรูปร่าง
7. ลักษณะพื้นผิวเป็นเส้น
8. ลักษณะพื้นผิวขรุขระ หยาบ
9. ลักษณะพื้นผิวเป็นรูปร่าง และจุดจากฝักเมล็ด

ส่วนที่ 2 ผลวิจัยการสร้างสรรค์ผลงาน ภาพพิมพ์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ

ผู้วิจัยนำผลการทดลองพิมพ์ด้วยภาพพิมพ์ประทับในส่วนที่ 1 มาสร้างผลงาน พัฒนาต่อ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

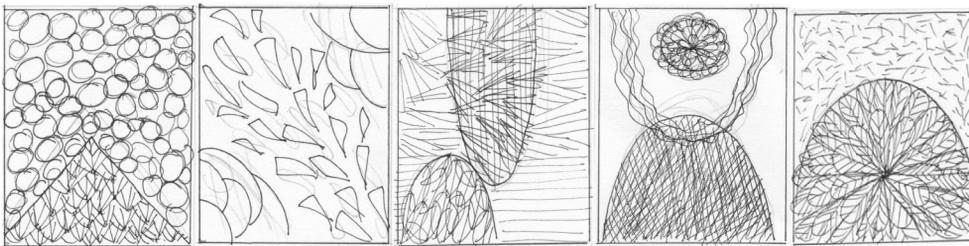
2.1 แนวความคิด รูปแบบ เทคนิค

ผู้วิจัยทำการสร้างสรรค์ผลงานโดยมีแนวความคิดที่ให้ความสำคัญกับลักษณะพื้นผิว ลวดลายที่เกิดขึ้นเป็นหลักการสร้างสรรค์ไม่ได้มีการกำหนดแนวเรื่องหรือเนื้อหา สร้างผลงานโดยพิจารณาความสำคัญของพื้นผิว กับการสร้างภาพด้วยรูปร่าง รูปทรง ในผลงานมีการใช้หลักการทางองค์ประกอบศิลป์ ด้านรูปแบบการ

ทดลองสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเลือกการสร้างผลงาน ลักษณะสีเอกรงค์ ใช้สีเพียงสีเดียวในการสร้างงาน เพื่อต้องการให้เห็นผลของพื้นผิวที่เกิดจากส่วนประกอบของพืชได้อย่างเด่นชัดสามารถทำการวิเคราะห์เรื่องพื้นผิวเป็นหลัก

2.2 การออกแบบภาพร่างผลงาน

ผู้วิจัยทำการสร้างแบบร่างโดยการเลือกใช้ลักษณะการสร้างภาพที่เกิดจากการจัดวางรูปทรงทั้งการซ้ำรูปทรงเดิมของส่วนประกอบลักษณะต่างๆของพืช เพื่อให้เห็นเพียงผลของพื้นผิว และการสร้างภาพโดยใช้รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงอินทรีย์รูป และรูปทรงอิสระ ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 ตัวอย่างภาพร่างผลงานเพื่อสร้างสรรค์เทคนิคภาพพิมพ์ประทับ

2.3 ขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน

การสร้างผลงานใช้เทคนิคเดียวกับการทดลอง ส่วนที่ 1 คือเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ (Stamp) ใช้หมึกพิมพ์เชื่อน้ำมัน ใช้ลูกกลิ้งทำการกลิ้งสีลงบนพื้นผิว และทำการพิมพ์โดยประทับวัสดุบน

ผิวกระดาษ ลักษณะการสร้างผลงานต้องทำการพิมพ์ซ้ำๆ เข้าไปเรื่อยๆเพิ่มเติมจนได้ผลงานที่สมบูรณ์ ขั้นตอนการพิมพ์ ผู้วิจัยใช้กระบวนการพิมพ์ประทับ ซึ่งเป็นเทคนิคภาพพิมพ์อย่างง่าย เห็นผลลวดลายพื้นผิวจากวัสดุที่พิมพ์ได้ง่าย ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 วัสดุอุปกรณ์ และ ขั้นตอนการพิมพ์เทคนิคภาพพิมพ์ประทับ

2.4 ผลการสร้างสรรคผลงานภาพพิมพ์
การสร้างสรรคผลงานสร้างจากผลการ
ทดลองพื้นผิวในส่วนที่ 1 และการร่างผลงานเพื่อ

กำหนดรูปทรงตามที่ต้องการ สร้างผลงานด้วย
เทคนิคภาพพิมพ์ประทับ จำนวน 14 ชิ้น มีผลงาน
ภาพตัวอย่าง ดังรูปที่ 3

รูปที่ 3 ผลงานภาพพิมพ์ประทับ ชั้นที่ 9,10,11,13 ,ขนาด 50x70 ซม.:1 ชิ้นงาน

ส่วนที่ 3 ผลวิจัยการสร้างสรรคผล
งานภาพพิมพ์ ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด
(Collagraph)

นำผลจากการวิเคราะห์พื้นผิว นำมาสร้าง
ผลงานด้วยเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติดเพื่อให้เห็น
ถึงการนำผลการทดลองไปใช้ในการสร้างงานภาพ
พิมพ์ ที่มีลักษณะการสร้างสรรคที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.1 แนวความคิด รูปแบบ เทคนิค

ผลงานภาพพิมพ์ที่สร้างจากแม่พิมพ์วัสดุ
สร้างผลงานในเทคนิค Collagraph หรือภาพพิมพ์
แม่พิมพ์วัสดุปะติด มีขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นคือการสร้าง
แม่พิมพ์จนได้รูปตามต้องการจากการปะติดวัสดุบน
พื้นรองรับ วิธีการพิมพ์มีการใช้แทนพิมพ์เป็นเครื่อง
มือสำคัญ กระบวนการพิมพ์ผลงานต้องใช้แรงกด
ทับที่มากกว่าการใช้มือพิมพ์ ซึ่งเทคนิคภาพพิมพ์

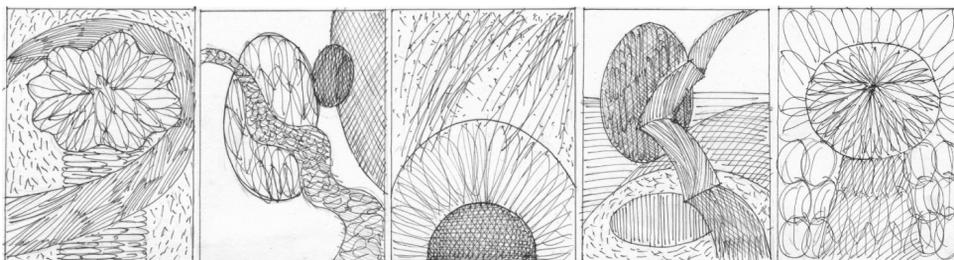
วัสดุปะติด จะมีกระบวนการการสร้างงานภาพพิมพ์
ที่ครบถ้วน สามารถสร้างจำนวนจากการพิมพ์ได้
มากกว่าชิ้นด้วยแม่พิมพ์ชิ้นเดียว เป็นคุณลักษณะ
ของงานภาพพิมพ์

3.2 การออกแบบภาพร่าง

การออกแบบภาพร่างมี 2 ลักษณะ คือ

3.2.1 การสร้างงานโดยใช้การซ้ำ
รูปทรง ซ้ำพื้นผิว ส่วนประกอบของพืช ในชิ้นส่วน
ต่างๆ นำมาปะติดในลักษณะการซ้ำ รูปทรงเกิด
ลดหลาดความงามในตัวของพื้นผิว

3.2.2 การสร้างรูปทรงชิ้นใหม่ โดย
การสร้างเอกภาพจากทัศนธาตุทางศิลปะนำรูปร่าง
รูปทรงที่รูปทรงอย่างง่าย จากเรขาคณิต และรูป
ทรงธรรมชาติมาประกอบเป็นผลงาน ดังรูปที่ 4

รูปที่ 4 ตัวอย่างภาพร่างผลงาน เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด

3.3 กระบวนการสร้างแม่พิมพ์

ภาพพิมพ์วัสดุปะติดเตรียมส่วน ประกอบของพืชที่ใช้ในการสร้างผลงาน เลือกส่วนประกอบที่มีลักษณะแห้ง เนื้อวัสดุมีความยืดหยุ่นไม่แข็งเปราะ แดง่าย นำส่วนประกอบของพืชปะติดลงบนกระดาษแผ่นรองรับที่ทำหน้าที่เป็นแม่พิมพ์ ด้วยกาวที่มีความทนทาน ก่อนการพิมพ์ผลงานด้วยสีหมึกพิมพ์ให้น้ำแม่พิมพ์ทำการพ่นเคลือบด้วยแลก

เกอร์แบบสเปรย์ เพื่อให้พื้นผิววัสดุรองรับหมึกภาพพิมพ์ได้ดี และพิมพ์ผลงานในห้องปฏิบัติการภาพพิมพ์โดยใช้แทนพิมพ์พิมพ์ผลงาน (รูปที่ 5)

3.4 ผลงานภาพพิมพ์

ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด จำนวน 10 ชิ้น ตัวอย่างผลงานบางส่วนดังภาพ (รูปที่ 6)

รูปที่ 5 แม่พิมพ์วัสดุปะติด และ ขั้นตอนการพิมพ์ผลงานภาพพิมพ์วัสดุปะติด

รูปที่ 6 ผลงานภาพพิมพ์วัสดุปะติด ชั้นที่1,2,3,4 ,ขนาด 50x70 ซม. : 1 ชิ้นงาน

อภิปรายผล

การวิจัยพบว่าการศึกษาพื้นผิวจากส่วนประกอบของพืชในท้องถิ่นให้พื้นผิวที่มีลักษณะหลากหลาย จากการสุ่มเลือกตัวอย่างส่วนประกอบของพืช สามารถนำมาจัดกลุ่มเป็นฐานข้อมูลพื้นผิวจากพืชได้ เมื่อนำมาสร้างสรรคเป็นผลงานภาพพิมพ์สามารถให้ผลของพื้นผิวที่ชัดเจนสร้างผลงานได้ดี ทั้งเทคนิคภาพพิมพ์ประทับ และเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด สอดคล้องกับแนวคิดของการสร้างงานด้วยวัสดุของ อัทฉินีย์ ชูอรุณ (2517) ซึ่งให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาพพิมพ์วัสดุว่า ภาพพิมพ์วัสดุ (Collage Relief Print) ศิลปินยุคปัจจุบันมีเสรีภาพในการเลือกใช้วัสดุชนิดต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง และไม่มีวันหมดสิ้น นับตั้งแต่เริ่มมีการทดลองนำวัสดุ (Collage) มาทำงานศิลปะ โดยศิลปิน ดาดา (Dadists) บราค (Braque) ปิกัสโซ (Picasso) ซวิทเตอร์ (Schiters) เป็นต้น จึงเกิดความกระปี้กระเปร่าในแบบใหม่ๆ ต่อวงการศิลปะภาพพิมพ์เป็นอย่างยิ่ง นับว่าการสร้างผลงานภาพพิมพ์ในปัจจุบันสามารถใช้วัสดุมาสร้างผลงานได้อย่างไร้ขีดจำกัด

การวิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน เพื่อจัดหมวดหมู่พื้นผิวเป็นฐานข้อมูล และใช้พื้นผิวที่ได้สร้างสรรคเป็นผลงานภาพพิมพ์ อภิปรายผลดังนี้

ส่วนที่ 1 การทดลองพิมพ์ส่วนประกอบของพืชเพื่อจัดกลุ่มจากลักษณะพื้นผิว

การทดลองพิมพ์ทำให้ได้พื้นผิวที่มีความหลากหลาย จากส่วนประกอบของพืช 3 ประเภท ได้แก่ ใบ เส้นใยเปลือกลำต้น และฝักเมล็ด ทั้งสิ้น 40 ชนิด พบว่าได้ผลของพื้นผิวที่มีความชัดเจนเป็นส่วนมาก การพิมพ์ด้วยภาพพิมพ์ประทับได้ลวดลายพื้นผิวตรงตัวมีความชัดเจน ลักษณะพื้นผิวที่ได้จากกลุ่มใบสามารถจัดกลุ่มพื้นผิวที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้ถึง 5 กลุ่ม โดยอิงจากลวดลายเส้นใบที่ปรากฏและรูปร่างรูปทรงของใบ นอกจากนั้น ลักษณะพื้นผิวจากเปลือกลำต้น และฝักเมล็ดยัง

ให้ผลการพิมพ์ที่ชัดเจนและมีความแตกต่างของพื้นผิวที่ให้ความหยาบ ละเอียดแตกต่างกัน ผลการศึกษาในส่วนนี้ สามารถนำผลพื้นผิวทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง นำมาเปรียบเทียบจัดกลุ่มพื้นผิวเห็นผลพื้นผิวที่มีความชัดเจนของผลการพิมพ์ และลักษณะพื้นผิวที่แตกต่าง และคล้ายคลึงกัน เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้เลือกนำไปใช้ในการสร้างสรรคผลงานภาพพิมพ์

ส่วนที่ 2 การสร้างสรรคผลงานภาพพิมพ์เทคนิคภาพพิมพ์ประทับ

ผลการสร้างผลงานมีลักษณะการเลือกใช้ส่วนประกอบของพืชชนิดเดียวและ 2 ชนิดขึ้นไป พืชชนิดเดียวใช้ในลักษณะการชำรูด่าง หรือชำพื้นผิว เลือกพืชที่ให้ลวดลายอันชัดเจนในตัว ลวดลายพื้นผิวเมื่อทำการชำจะให้ลักษณะที่ละเอียด ในพื้นที่กว้างจะให้ผลในเรื่องพื้นผิวอย่างเดียว อาจนำมาประกอบเป็นรูปร่างรูปทรงตามความเหมาะสม ขึ้นอยู่กับการเลือกใช้ ผลของการใช้ส่วนประกอบพืชหลายชนิดต้องสร้างพื้นผิวสัมพันธ์กัน พื้นผิวแตกต่างแต่สร้างในรูปร่างรูปทรงที่คล้ายคลึงกัน ทำให้งานลดความขัดแย้งของพื้นผิวที่แตกต่าง การสร้างผลงานด้วยสีเอกรงค์สามารถเน้นเรื่อง การสร้างค่าน้ำหนักและลักษณะผิวแตกต่างกัน ผลคือสามารถเลือกใช้ให้เกิดจุดเด่น จุดรอง สร้างมิติใกล้ไกลในภาพ สร้างให้ภาพเกิดทิศทางความเคลื่อนไหว พื้นผิวบางลักษณะสร้างจินตนาการแก่ผู้ชมได้ อยู่ที่ว่าเลือกใช้ในการสร้างสรรคผลงานเป็นผลอันเกิดจากพื้นผิว และทัศนธาตุทางศิลปะที่ปรากฏจากการสร้างผลงาน

ส่วนที่ 3 การสร้างสรรคผลงานภาพพิมพ์เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด (Collagraph)

ผลของพื้นผิวและทัศนธาตุทางศิลปะพื้นผิวจากส่วนประกอบของพืช ให้ผลหลายลักษณะ ความหยาบ ความละเอียด ความขรุขระ ส่งผลต่อความรู้สึก จากผลงานที่สร้างสรรคออกมา ด้วยความแตกต่าง หลากหลายของพื้นผิวลักษณะต่างๆ เป็นข้อควรระวังในการ นำมาใช้ร่วมกันในการสร้าง

ภาพ เนื่องจากความแตกต่างของพื้นผิวจะสร้างความขัดแย้งในผลงาน ไม่สามารถใช้งานหรืออยู่รวมได้ ผู้วิจัยเลือกใช้รูปทรงมีลักษณะใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันมาใช้งาน จะลดความขัดแย้งจากการออกแบบภาพร่างที่มีรูปทรงประกอบกันหลากหลาย ผู้วิจัยใช้ลักษณะผิวที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ของรูปทรง ความแตกต่างสร้างภาพระยะหน้าและพื้นหลัง และสร้างจุดเด่นให้แก่รูปทรงในภาพการซ้ำพื้นผิวและรูปร่าง รูปทรงที่คล้ายกันสร้างความกลมกลืนให้แก่ภาพพื้นผิวจากส่วนประกอบของพืชที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ ต้องเลือกใช้งานให้เหมาะสมหรือตามต้องการ จากสร้างสรรค์ผลงาน ต้องเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับทัศนธาตุทางศิลปะอื่นๆ เพื่อจะได้ผลงานที่สมบูรณ์สวยงาม การสร้างสรรค์ยังต้องคำนึงถึงกฎองค์ประกอบศิลป์ หรือกฎของเอกภาพ เพื่อให้ผลงานมีความงามและคุณค่าทางศิลปะ

ผลของแม่พิมพ์ ส่วนประกอบของพืชที่นำมาใช้สร้างผลงาน ทั้งสองเทคนิคมีข้อจำกัดจากผลการทดลอง แม่พิมพ์เทคนิควัสดุปะติด โดยส่วนใหญ่สร้างแม่พิมพ์จากวัสดุแห้งมาปะติดทำแม่พิมพ์ในขั้นตอนการกลิ้งหมึกพิมพ์และพิมพ์ผลงานจะเปราะหัก ขาดง่าย ต้องเลือกส่วนประกอบของพืชชนิดที่ใช้งานได้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างงานภาพพิมพ์ กระบวนการพิมพ์วัสดุสามารถให้ผลของวัสดุตรงตัว ชัดเจนโดยผลของพื้นผิวอันแท้จริง พื้นผิวเบื้องต้นที่แปรจากวัสดุจริงออกมาเป็นภาพได้ง่าย

2. การสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ เทคนิคที่ผู้วิจัยใช้พิมพ์ผลงานสามารถให้ความรู้ขั้นตอนเทคนิคภาพพิมพ์อย่างง่าย สามารถสร้างผลงานได้จริงแก่บุคคลทั่วไปที่สนใจ สามารถสร้างผลงานได้ง่าย สะดวก จากวัสดุที่มีอยู่ทั่วไปในสิ่งแวดล้อมรอบตัว

3. การค้นพบพื้นผิว จากพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่น นับว่ามีคุณค่าอย่างมาก พืชที่ไม่มีประโยชน์ ให้ผลพื้นผิว สร้างความงามจากการทดลองสร้างคุณค่าในการค้นพบ เกิดฐานข้อมูลใหม่ให้กับการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ หรือผลงานทางทัศนศิลป์ ต่อยอดการสร้างสรรค์นำไปใช้รูปแบบอื่นได้กว้างขวาง

4. สร้างความคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียง จากกระบวนการวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงาน การเลือกใช้พืชที่ไร้ราคาสร้างประโยชน์ทางด้านการสร้างสรรค์ และสามารถทดแทนวัสดุที่มีราคา ยังสร้างคุณค่าเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างสร้างสรรค์

5. ค้นพบกระบวนการหรือวิธีการใหม่ๆ ในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ เกิดองค์ความรู้การพัฒนาด้านงานศิลปกรรม ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะในสถาบันการศึกษา และบุคคล หรือสังคมภายนอกที่มีความสนใจพื้นผิวหรือวิธีคิดเรื่องวัสดุธรรมชาติสามารถประยุกต์ใช้ในด้านอื่น เช่น ใช้ในงานประยุกต์ศิลป์ งานออกแบบลวดลาย งานออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ หรืองานหัตถกรรม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยได้รับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินประจำปี 2554 โดยรับทุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดีไว้นี้

เอกสารอ้างอิง

- กมล คงทอง. (2543). *ศิลปะภาพพิมพ์ในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ชลุต นิ่มเสมอ. (2534). *องค์ประกอบของศิลปะ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2527). *ศิลปะภาพพิมพ์*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรววิทยา.
- ศูนย์วิจัยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2552). *พรรณไม้ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา*. สงขลา : ไรต์ไชน์.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. (2517). *ทฤษฎีศิลปะภาพพิมพ์ไม้*. กรุงเทพมหานคร : ชูติมาการพิมพ์.
- อัศนีย์ ชูอรุณ. (2542). *ภาพพิมพ์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.